

10 COMMUNICATIE TIPS VOOR ZORGVERLENERS

VOOR COVID-19-VACCINATIE

Een groot deel van de bevolking laat zich vrijwillig vaccineren. Een ander deel twijfelt. We hebben de hulp van alle zorg- en welzijnsprofessionals nodig om mensen te sensibiliseren en hen de juiste informatie te bezorgen, zodat ook zij gemotiveerd zijn om zich te laten vaccineren.

Door je expertise en vertrouwensrelatie met je patiënt ben je goed geplaatst om deze mensen te informeren. Hoe kan jij op een motiverende, niet-dwingende wijze communiceren met je patiënt over COVID-19 vaccinatie?

1. Veronderstel geen vaccinatietwijfel bij je patiënt

- Kaart het onderwerp zo aan dat je er **impliciet van uitgaat dat de patiënt zich zal laten vaccineren** (bvb.: “ik zie dat je binnenkort in het vaccinatiecentrum terecht kan voor je vaccin, dat is goed nieuws”)
- Meteen vragen: “twijfel je om je te laten vaccineren?” zou je patiënt net aan het twijfelen kunnen brengen.
- **Merk je op dat je patiënt twijfelt, schakel dan snel:** erken mensen in hun twijfels en ga hier empathisch mee om.

2. Probeer twijfels en weerstand te begrijpen zonder te veroordelen

- **Wees empathisch** en geef aan dat de patiënt niet alleen staat met vragen en twijfels.
- Zoek uit wat de achterliggende reden van de twijfel is. **Stel open vragen** (bvb.: “waarover ben je precies bezorgd?”). Twijfel kan te maken hebben met de veiligheid of effectiviteit van het vaccin, maar evengoed is die van praktische aard (bvb.: “ik geraak niet alleen tot het vaccinatiecentrum”).
- Wanneer je zicht hebt op de aard van de twijfel bij je patiënt, kan je **informatie op maat** verschaffen.

3. Geef aanvullende correcte informatie en argumenten op maat van je patiënt

- Vraag daarbij eerst de **toestemming van de patiënt**. Bvb.: “Om een beslissing te nemen, is het belangrijk dat je nog een aantal dingen weet. Vind je het goed als ik je die even uitleg?”
- **Stem je informatie af op wat er leeft bij de patiënt.** Te algemene informatie kan worden ervaren als ‘vaccinatiepraatje’.
- Ratel niet op een mechanische wijze de informatie af, maar **geef gedoseerd informatie** wanneer het past.
- **Wees open** over de informatie die we al dan niet kennen.
- Verwijs naar **correcte wetenschappelijke informatie** (bvb. via www.gezondheidenwetenschap.be) en gebruik **laagdrempelige materialen** (bvb. infographics Zuidpoort).

4. Leg uit hoe nepnieuws en boodschappen van anti-vaxxers mensen kunnen misleiden

- Als er bij de patiënt misvattingen leven, **leg dan helder en toegankelijk uit** waarom deze fout zijn.
- **Benadruk de wetenschappelijk consensus** over de veiligheid en kwaliteit van het vaccin. Benadruk dat vaccins levens redden.
- Leg uit dat nepnieuws en boodschappen van anti-vaxxers je **bewust of onbewust misleiden via technieken** zoals pakkende hoofden (“de waarheid die niemand durft uit te spreken”), en het benadrukken van ‘titels’ (“een professor aan Harvard zegt...”).

5. Zoek naar mogelijke motivatoren voor je patiënt om zich wel te laten vaccineren

- Er zijn zaken die je patiënt wél zouden kunnen motiveren om

zich te laten vaccineren. Deze motivatoren verschillen van persoon tot persoon. Samen met je patiënt **die motivatoren aan de oppervlakte brengen** doe je bvb. door te vragen: “denk je dat er bepaalde voordelen zijn aan je laten vaccineren? Zou dat voordeel ook voor jou opgaan? Waar zou je het meeste naar uitkijken?”

- Redenen voor mensen om zich te laten vaccineren, zijn **vaak emotioneel van aard**. Terug kunnen afspreken met vrienden, terug met alle kinderen en kleinkinderen rond de tafel, ... kunnen belangrijke motivatoren zijn.

6. Toon draagvlak aan vanuit de bevolking

- Geef aan **hoeveel personen er van plan zijn** om zich te laten vaccineren. In januari 2021 was dat aantal al gestegen tot 77% (updates: www.motivationbarometer.com).
- Percentages kunnen soms te abstract zijn. Leg uit dat de grote meerderheid de intentie heeft om zich te laten vaccineren.
- **Verwijs eventueel naar ‘peers’** (mensen waar hij/zij zich mee identificeert) die zich laten vaccineren.

7. Vertel over je eigen vaccinatie-ervaring

- **Een aanbeveling van huisarts, apotheker of andere zorgverleners is voor vele mensen een belangrijke motivator.** Je kan je aanbeveling kracht bijzetten door te vertellen waarom jij je liet vaccineren, en hoe je dat ervaren hebt.

8. Probeer je patiënt niet dwangmatig te overtuigen als hij/zij er zeker van is zich niet te laten vaccineren

- Mensen met een diepgeworteld wantrouwen in de vaccins en/of vaccinatie, zal je niet zomaar kunnen overtuigen.
- Ga het onderwerp niet uit de weg: **laat hem/haar de ruimte** om uit te leggen waarom hij/zij zich niet wil laten vaccineren.
- Kom eventueel later (bvb. tijdens volgend consult) terug op het onderwerp. Erken wel het feit dat vaccinatie niet verplicht is.
- **Als je voelt dat de patiënt er klaar voor is, kan je pro-vaccinatie argumenten formuleren.** Doe dit steeds vanuit het waardekader van de patiënt. Komt de weerstand bvb. vanuit de idee dat de natuurlijke weerstand bedreigd wordt door het vaccin, leg dan uit dat je je natuurlijke weerstand net boost door je te laten vaccineren en dat niet alles wat natuurlijk is, goed is.

9. Speel in op gevoelens van verbondenheid, trots, hoop

- **Positieve emoties werken motiverend.** Wek **verbondenheid** op door te benadrukken dat we ons best met z’n allen laten vaccineren om samen ons leven weer te kunnen opnemen. Speel in op gevoelens van **trots** door te benadrukken dat je patiënt bijdraagt tot de oplossing door zich te laten vaccineren (let er wel op dat je steeds de keuzevrijheid respecteert). Bied ook een **hoopvol perspectief** door het toekomstbeeld te scheppen wanneer we groepsimmuniteit bereikt hebben.

10. Geef praktische info mee

- **Leg de stappen uit in het vaccinatiecentrum.**
- Heeft de patiënt de **oproepingsbrief correct begrepen?**
- **Leg het afsprakensysteem uit** en hoe afspraken eventueel kunnen verzet worden.
- Bespreek indien nodig **vervoersmogelijkheden**.

FOUT

Misvattingen over vaccins en vaccinatie

FEIT

De correcte antwoorden

Van het COVID-19-vaccin kun je COVID-19 krijgen.	Het COVID-19-vaccin bevat geen levende virussen en kan nooit COVID-19 veroorzaken.
Ik ben gezond en heb dus geen vaccin nodig.	Iedereen kan besmet raken met het coronavirus en kan het doorgeven aan andere mensen, ook zonder zelf symptomen te hebben. Ook gezonde sportieve mensen kunnen op intensieve zorg belanden.
Ik heb nog geen COVID-19 gehad en zal het dus waarschijnlijk niet krijgen.	Iedereen kan besmet raken met het coronavirus en kan het doorgeven aan andere mensen, ook zonder zelf symptomen te hebben.
Ik behoor niet tot een risicogroep. Ik hoef me dus niet te laten vaccineren.	Iedereen kan ernstig ziek worden van COVID-19 en langdurige klachten oplopen, ook gezonde jonge mensen. Als je gevaccineerd bent, zal je ook minder snel andere mensen besmetten. Als meer dan 70% van de Belgen zich laat vaccineren, ontstaat er bovendien groepsimmunitet. Dat wil zeggen dat een voldoende grote groep mensen weerstand heeft opgebouwd tegen het virus, waardoor het niet meer of nog maar zeer moeilijk kan circuleren.
Het vaccin is niet veilig.	Het vaccin werd uitgebreid onderzocht en is heel veilig. In de fase 3-studies werden meer vrijwilligers ingesloten dan in de meeste andere vaccinstudies. De meest voorkomende klacht na COVID-19-vaccinatie is pijn op de plaats van injectie. Algemene klachten zijn hoofdpijn, koorts of spierpijn. Die klachten duren één tot twee dagen en zijn gemakkelijk te verhelpen met een koortswerend middel of een pijnstiller.
Een gezond dieet en vitamine C-supplement zullen vermijden dat ik COVID-19 krijg.	Een gezond dieet en vitamine C kunnen nooit infectie met het coronavirus vermijden.
Het vaccin werkt niet, ik krijg er toch nog COVID-19 van.	Het COVID-19-vaccin is de beste manier om je te beschermen tegen de ziekte. Bij gezonde volwassenen is het zelfs meer dan 90% doeltreffend in de preventie van COVID-19.
Die mRNA-vaccins kunnen je DNA veranderen.	RNA komt niet in de buurt van je DNA. Je DNA zit diep weggeborgen in de celkern waar het mRNA van het vaccin niet aan kan.
Ik ga ziek worden van het vaccin.	We noteren zoals bij andere vaccinaties mogelijke lokale en algemene nevenwerkingen. Die nemen licht toe na toediening van de tweede vaccindosis en verdwijnen binnen 48u vanzelf. Het gaat om pijn, roodheid, spierstijfheid op de plaats van injectie, en bij sommigen wat koorts, vermoeidheid, hoofdpijn en misselijkheid.
Hoe weet ik waar en wanneer ik mij kan laten vaccineren?	Je krijgt, als het zo ver is, een persoonlijke uitnodiging om je te laten vaccineren via sms, brief of mail. Daarbij krijg je de optie om te bevestigen, te weigeren, of de afspraak te verplaatsen. Op die uitnodiging staat ook waar je inenting zal plaatsvinden. En wanneer je daar niet kan geraken om gegronde redenen, hebben we ook mobiele ploegen die thuis vaccineren. Hoe lang op voorhand je de uitnodiging krijgt, is nog niet bepaald, maar dat zal ruim op tijd zijn om je te kunnen organiseren.

Extra vragen

Kan ik kiezen welk vaccin ik krijg?	Je kan niet kiezen welk vaccin je krijgt. Alle vaccins tegen COVID-19 die in België beschikbaar zijn, zijn goedgekeurd door het Europees Geneesmiddelenagentschap (EMA) en zijn veilig.
Moet ik me verplicht laten vaccineren?	Het vaccin is niet verplicht. Het vaccin is gratis. Je moet niet op voorhand getest worden. Je mag niet kiezen naar welk vaccinatiecentrum je gaat.
Mag ik terug mijn normaal leven aanvatten nadat ik gevaccineerd ben?	Nee, ook nadat je gevaccineerd bent, is het belangrijk om de coronamaatregelen te blijven opvolgen. Pas als meer dan 70% van de bevolking is gevaccineerd, zullen we weer controle hebben over het virus en de verspreiding ervan. Ondertussen zullen in functie van de stijgende vaccinatiegraad wel al een aantal versoepelingen mogelijk zijn.